

Vergaderjaar 1999–2000

26 814

Emancipatiebeleid 2000

Nr. 10

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 29 mei 2000

Van 5 t/m 9 juni a.s. komen in New York de lidstaten van de Verenigde Naties voor de 23e maal in een Speciale Zitting van de Algemene Vergadering (SAVVN) bijeen. Het doel van deze SAVVN is om, vijf jaar na de Vierde VN Wereld Vrouwenconferentie te Beijing, te komen tot een evaluatie van de uitvoering van de Beijing Verklaring en het Platform voor Actie. Tevens zullen initiatieven worden vastgesteld die bijdragen aan een versnelde uitvoering van het Platform voor Actie in de komende vijf jaar. De SAVVN is getiteld «Women 2000: gender equality, development and peace for the 21st century».

Ik heb Uw Kamer reeds eerder geïnformeerd over de voortgang van de voorbereidingen van deze SAVVN, getiteld «Vrouwen 2000-gender gelijkheid, ontwikkeling en vrede in de 21ste eeuw» (2 juni 1999 Soza – 99-458, Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 1998–1999; Kamerstukken II 26 606 nr. 1 en Begrotingsbrief Emancipatiebeleid 1999–2000; Kamerstukken II 26 814, nr. 1) waarin onder meer werd ingegaan op de doelstelling van de SAVVN en de daaraan voorafgaande regionale voorbereidingsconferentie. U werd daarin ook op de hoogte gesteld van de door het Kabinet opgestelde nationale implementatierapportage «Nederland, Vijf jaar na Beijing» en de door de maatschappelijke organisaties genomen initiatieven. Inmiddels beschik ik over enige nieuwe informatie, waarvan ik Uw Kamer mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking gaarne op de hoogte stel.

Regionale voorbereidingsconferentie

In januari heeft de Economic Commission for Europe (ECE) haar regionale voorbereidingsconferentie gehouden. De conferentie was inhoudelijk voorbereid in samenwerking met UNIFEM (United Nations Development Fund for Women) en UNDP (United Nations Development Programme) en de intergouvernementele emancipatiecommissies van de Raad van

Onder voorzitterschap van Duitsland is twee dagen lang gediscussieerd en intensief onderhandeld over de voortgang die in de ECE-regio is geboekt ten aanzien van de uitvoering van het Beijing Platform voor Actie. Er werden «good practices» en succesvolle strategieën uitgewisseld en belemmeringen vastgesteld op de terreinen economie, macht en besluitvorming, gewapend conflict, geweld en vrouwenhandel en institutionele mechanismen. De actieve inbreng van de CIS (Common Wealth of Independent States) – en Balkanlanden leidde regelmatig tot nieuwe invalshoeken in de discussie. Ook de niet-gouvernementele organisaties speelden een zeer actieve rol.

Nederland vroeg in de discussie onder meer aandacht voor voorgenomen maatregelen op het terrein van arbeid en zorg, de stimuleringsmaatregel dagindeling, het doorbreken van het glazen plafond, de rol van vrouwen bij conflictpreventie en conflictbemiddeling, de Verklaring van Den Haag en de nationaal rapporteur vrouwenhandel, de emancipatiemonitor en het actieplan emancipatietaakstellingen departementen. Dit plan is door andere deelnemers genoemd als «good practice», dat navolging in andere landen verdient. De EU-lidstaten hebben in de slotverklaring vastgelegd dat zij zich gehouden achten aan de Verklaring van Den Haag.

De resultaten van de regionale voorbereidingsconferentie zijn veelbelovend voor het verdere proces van de voorbereidingen van de SAVVN. In de conclusies is onder meer aandacht voor actiepunten op het terrein van ondernemerschap van vrouwen, arbeid en zorg, het glazen plafond, de economische zelfstandigheid van vrouwen, gelijke beloning, feminisering van de armoede, politieke en maatschappelijke participatie van vrouwen, de rol van vrouwen in conflictbeheersing, seksespecifiek geweld in conflictsituaties, huiselijk geweld, vrouwenhandel en gender-mainstreaming. Voorts is dit de eerste breedgedragen regionale tekst, waarin een nadere definitie wordt gegeven van diversiteit als een algemeen principe van non-discriminatie en waarin actiepunten worden geformuleerd voor de bestrijding van discriminatie en geweld jegens vrouwen op grond van seksuele voorkeur. Te Uwer informatie heb ik het rapport van de regionale voorbereidingsconferentie ter kennisgeving aan deze brief toegevoegd.¹

Maatschappelijke organisaties

In de tweede voorbereidende vergadering (PrepCom II) die van 28 februari t/m 17 maart jl. in New York plaatsvond is besloten, dat behalve niet-gouvernementele organisaties (NGO's) met consultatieve status bij de Economische en Sociale Raad (ECOSOC) en de NGO's die geaccrediteerd waren voor de vierde VN Wereldvrouwenconferentie in Beijing, ook sinds 1995 ontstane NGO's die aan de ECOSOC criteria voldoen mogen deelnemen. Voorts is over de modaliteiten voor NGO-deelname een besluit genomen.

Tijdens PrepCom II waren enkele honderden NGO-vertegenwoordigers aanwezig, waarvan tal van conservatieve signatuur. De discussie over seksuele en reproductieve rechten, die sinds Beijing ook bij de NGO's nog steeds een belangrijke rol speelt, werd bemoeilijkt door een overweldigende aanwezigheid van vertegenwoordigers uit de «pro-life/anti-choice» beweging. Zij verstoorden niet alleen het werk van andersdenkende NGO's, maar vielen ook regeringsdelegaties lastig. De Europese Unie heeft uiteindelijk besloten om tijdens de slotzitting van de PrepCom enkele kritische kanttekeningen te plaatsen bij het functioneren van deze organisaties.

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

De Nederlandse regering hecht aan een goede band met NGO's en heeft de vorig jaar in de eerste PrepCom gedane oproep om hen te betrekken bij de nationale voorbereidingsprocessen en NGO-vertegenwoordigers op te nemen in de regeringsdelegatie ter harte genomen. Het Platform Actieplan 2000 en de Raad Jongeren en Bevolking zijn uitgenodigd om een vertegenwoordiger in de regeringsdelegatie naar de tweede PrepCom en de SAVVN af te vaardigen. Beiden hebben de uitnodiging geaccepteerd. Tijdens PrepCom II maakten een NGO-vertegenwoordiger en een jongerenvertegenwoordiger reeds deel uit van de Nederlandse regeringsdelegatie en hetzelfde zal gelden voor de delegatie naar de SAVVN.

Intussen zijn de voorbereidingen van de maatschappelijke organisaties in Nederland ook volop in gang. Met behulp van door het kabinet beschikbaar gestelde subsidie voor activiteiten in het kader van «Vijf jaar na Beijing» hebben E-quality en het Platform Actieplan 2000 – waarvan zo'n 160 maatschappelijke organisaties in Nederland deel uitmaken – een aantal initiatieven genomen. Zo is er een Nederlandse NGO-rapportage Beijing + 5 opgesteld die eind vorig jaar aan mij is overhandigd. Deze rapportage is door de Nederlandse organisaties ingebracht in PrepCom II en is tevens digitaal ontsloten op het Wereldwijde Electronische Netwerk, waarvan het IIAV deel uitmaakt.

Op 16 mei jl. hebben de Nederlandse organisaties op de slotmanifestatie E-Check 2000 in Den Haag hun actiepunten voor de SAVVN aan de Nederlandse regeringsdelegatie overhandigd en heb ik hen geïnformeerd over onze inzet voor New York. Aangezien het Kabinet hecht aan een goed vervolg is voor dit jaar nog 0, vier miljoen gulden aan subsidie beschikbaar gesteld voor activiteiten gericht op terugkoppeling van de bevindingen van de SAVVN naar de Nederlandse situatie.

Speciale Algemene Vergadering

De SAVVN zal naar verwachting een Politieke Verklaring en een Slotdocument opleveren. Het Slotdocument bestaat uit een inleiding, een gedeelte met een evaluatie over de uitvoering van het Beijing Platform voor Actie en een gedeelte met verdere acties en initiatieven. De ambtelijke voorbereidingen van de SAVVN die hebben plaatsgevonden in speciale commissievergaderingen (PrepComs) en informele vergaderingen in het kielzog van de 42e en 43e zitting van de Commissie voor de Positieverbetering van Vrouwen (CSW) zijn nog niet afgerond. Over de Politieke Verklaring is in de onderhandelingen reeds overeenstemming bereikt. De laatste onderhandelingen over het Slotdocument zullen naar verwachting in de week voorafgaand en zo nodig tijdens de SAVVN plaatsvinden.

Politieke Verklaring

In de Politieke Verklaring herbevestigen regeringen de Verklaring van Beijing en het Platform voor Actie, en erkennen zij hun primaire verantwoordelijkheid voor de uitvoering. De Verklaring herhaalt het streven van 0,7% van het BNP aan Officiële Ontwikkelingshulp te besteden, evenals het streven naar universele ratificatie van het VN-Vrouwenverdrag (CEDAW). De Verklaring erkent de rol van maatschappelijke organisaties bij de uitvoering van het Platform, evenals de rol van mannen daarin. Tenslotte wordt bevestigd dat gendermainstreaming en coördinatie in de uitvoering van de resultaten van andere VN- en Top Conferenties belangrijk is. De regeringen nemen zich tot slot voor belemmeringen te overwinnen en nieuwe initiatieven uit te voeren, alsmede regelmatig, en in ieder geval in 2005, de verdere uitvoering van het Beijing Platform voor Actie te analyseren.

Slotdocument

In het evaluerende gedeelte van het slotdocument wordt per aandachtsgebied van het Platform voor Actie omschreven welke vooruitgang is geboekt en welke belemmeringen nog bestaan. De evaluatie is onder meer gebaseerd op de door 145 lidstaten en 2 observers van de 189 VN lidstaten ingediende nationale implementatierapportages. De gebieden zijn armoede, onderwijs, gezondheid, geweld tegen vrouwen, gewapend conflict, economie, macht- en besluitvorming, institutionele mechanismen, mensenrechten van vrouwen, media, milieu en meisjes. De verwachting is dat over de evaluatie op de geconstateerde belemmeringen lang zal worden dooronderhandeld. Een van de redenen is dat de groep van ontwikkelingslanden (de G77) behalve het gebrek aan financiële middelen, niet graag toegeeft dat er andere belemmeringen zijn geweest bij de uitvoering van het Platform voor Actie, zoals discriminatie en gebrek aan goed bestuur.

Het gedeelte dat acties en initiatieven ter verdere uitvoering van het Platform voor Actie bevat, leidt tot lange en gepolitiseerde discussies. Het betreft in principe nieuwe initiatieven die nog niet zijn genoemd in het Platform voor Actie of de sinds 1995 in de CSW aangenomen conclusies over de uitvoering. De prioriteiten van de westerse landen, waaronder de Europese Unie enerzijds en van de G77 anderzijds liggen als vanouds nogal uiteen: waar de eersten de nadruk willen leggen op zaken als diversiteit en seksuele en reproductieve rechten, inclusief seksuele voorkeur, geweld tegen vrouwen, de combinatie van arbeid en zorg en «good governance», willen de ontwikkelingslanden primair aandacht voor nakoming van de afspraken over de hoogte van de Officiële Ontwikkelingshulp en feminisering van de armoede ten gevolge van globalisering. Daarbij komt dat landen van conservatieve signatuur uit de groep van ontwikkelingslanden en het Vaticaan regelmatig voorstellen doen die een teruggang ten opzichte van het Platform voor Actie zouden betekenen.

Inzet Nederland

Nederland streeft naar een Slotdocument, waarin successen en belemmeringen op het niveau van het nationale en wereldwijde emancipatiebeleid worden erkend en verdere initiatieven worden vastgesteld. Het uiteindelijke doel blijft de versnelde uitvoering van de Beijing Verklaring en het Platform voor Actie, dat volledig van kracht blijft en niets aan waarde verliest. Naast de politieke betekenis van de SAVVN Verklaring en het Slotdocument, ziet Nederland de meerwaarde vooral in de prioriteitenstelling bij de uitvoering van het Platform voor Actie, vertaald in verdere acties en initiatieven. Het betreft een Slotdocument, waarin de aanpak van de belemmeringen inclusief de vorm van acties die benodigd zijn om deze te overwinnen, worden omschreven in het licht van nieuwe wereldwijde ontwikkelingen sinds Beijing.

Zoals Uw Kamer bekend brengt Nederland haar belangen in via de Europese Unie. Algemene leidraad hierbij is het sinds Beijing gevoerde emancipatiebeleid en het voor vrouwen relevante beleid voor internationale samenwerking alsmede de in de Meerjarennota Emancipatiebeleid neergelegde contouren van het emancipatiebeleid voor de komende tien jaar. In de thans voorliggende onderhandelingspositie van de Europese Unie gaat de aandacht van Nederland in het bijzonder uit naar de hierna beschreven prioriteiten.

Naleving van universele mensenrechten, erkenning van diversiteit per levensfase en non-discriminatie op grond van sekse, ras of etnische afkomst, religie en godsdienst, handicap, leeftijd of seksuele voorkeur

(conform artikel 13, Verdrag van Amsterdam), zijn belangrijke algemene principes die Nederland graag vertaald ziet in initiatieven voor wet- en regelgeving en beleid alsmede grensoverschrijdende maatregelen. In dat kader hecht Nederland ook aan het continueren van het debat over seksuele en reproductieve gezondheid en rechten en verdergaande initiatieven op het terrein van seksuele voorlichting voor jongeren alsmede ondersteuning van tienermoeders, bestrijding van HIV/AIDS en het uitbannen van alle vormen van geweld tegen vrouwen, waaronder huiselijk geweld, geweld op grond van seksuele voorkeur, vrouwenhandel, schadelijke traditionele gebruiken zoals genitale verminking en eerwraak en systematische verkrachting in conflictsituaties en de opvang van slachtoffers.

Ook het integreren van vrouwenrechten in het beleid van internationale organen, gericht op de naleving van universele mensenrechten en erkenning van de rol van vrouwen in humanitaire en vredesmissies, in internationale gerechtshoven, waaronder het toekomstig Internationaal Strafhof, en onderzoekscommissies is belangrijk. De voortgang van de versterking van genderdeskundigheid bij de OVSE in het kader van de vergrote aandacht voor de «menselijke dimensie», is hiervan een goed voorbeeld. Daarnaast gaat de aandacht van Nederland uit naar de integratie van vrouwenrechten bij maatregelen ter bevordering van «good governance», maatschappelijk verantwoord ondernemen, zelfregulering van ICT en erkenning van de rol van vrouwen in duurzame ontwikkeling en het beheer van natuurlijke hulpbronnen zoals water.

De aandacht voor de bestrijding van feminisering van de armoede, zal mede worden gezien vanuit het belang van de integratie van een genderperspectief in nationale en sectorale begrotingen en planning. Hierbij wordt gedacht aan de recente initiatieven in internationale samenwerking, waarbij in de toetsing voor de toekenning van schuldenverlichting gender- en armoedecriteria worden meegerekend. De ontwikkeling van vergelijkbare en seksespecifieke indicatoren en data is hierbij een belangrijke voorwaarde voor planning.

Tot slot streeft Nederland naar het opnemen van maatregelen voor het combineren van betaalde arbeid en onbetaalde zorg, de bestrijding van ongelijke beloning, het doorbreken van het glazen plafond en horizontale en seksesegregatie op de arbeidsmarkt, de bestrijding van de feminisering van de armoede, het initiëren van «gender sensitive budgetting» en het ontwikkelen van vergelijkbare indicatoren en data.

Het voorbereidingsproces ten aanzien van de Politieke Verklaring en het Slotdocument heeft geleid tot een grondige evaluatie van de uitvoering van de Beijing Verklaring en het Platform voor Actie. Ik spreek derhalve de hoop uit dat het momentum van de SAVVN wereldwijd zal uitmonden in hernieuwde politieke aandacht en afspraken voor de bevordering van gelijkheid tussen vrouwen en mannen op nationaal en internationaal niveau.

Over de uitkomst van de SAVVN zal ik uw Kamer te zijner tijd informeren.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
A. E. Verstand-Bogaert